

Kulturní adaptace „Dotazníku znalostí o pohybové aktivitě jako součásti pohybové gramotnosti“: pilotní studie se žáky 1. stupně

Jana Vašíčková¹, Martina Poláková¹, Iva Šeflová² a Dita Habartová¹

¹Fakulta tělesné kultury, Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc, Česká republika

²Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická, Technická univerzita v Liberci, Liberec, Česká republika

Copyright: © 2025 J. Vašíčková, M. Poláková, I. Šeflová, & D. Habartová. Toto je open access článek vydaný pod Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Východiska: Význam pohybové gramotnosti (PG) zdůraznila řada studií a iniciativ po celém světě. Přístup k PG je diskutován zejména v anglosaských zemích a je zdůrazňována vícerozměrná povaha PG tím, že hodnotí oblasti jako je každodenní pohybové chování, pohybové kompetence, znalosti s porozuměním a psychosociální aspekty potřebné pro aktivní účast na pohybových aktivitách. **Cíle:** Cílem studie bylo kulturně adaptovat a ověřit dotazník Canadian Assessment of Physical Literacy – Knowledge Understanding (CAPL-KU) pro hodnocení kognitivní oblasti PG, konkrétně znalostí a porozumění pohybové aktivitě, u žáků základních škol v České republice. **Metodika:** Studie se zúčastnilo celkem 237 dětí ve věku 6–12 let ze tří škol v různých krajích České republiky. Dotazník CAPL-KU byl nejprve přeložen 3 nezávislými odborníky se zpětným překladem do anglického jazyka a v diskusi pak následně kulturně upraven. Poté byl pilotně ověřen a validován pomocí fokusních skupin. Vyhodnocení odpovědí proběhlo statistickými procedurami, včetně použití neparametrických testů a Spearmanovy korelace, aby se zhodnotil vztah mezi věkem, pohlavím a znalostmi o pohybové aktivitě. **Výsledky:** Z procesu překladu a kulturní adaptace vyplynulo, že 8 z 12 otázek bylo většinou dětí dobře srozumitelných. Některé pojmy a formulace však činily potíže zejména mladším dětem, a byly tedy upraveny. Celková úroveň znalostí byla mírně nadprůměrná, žádný žák nedosáhl velmi nadprůměrného výsledku. Dívky si vedly lépe než chlapci, ale rozdíl nebyl statisticky významný. Věk vykazoval slabou pozitivní korelaci se znalostmi, což nenaznačuje nárůst porozumění s věkem dětí. **Závěry:** Upravený dotazník se ukázal být cenným nástrojem pro hodnocení kognitivní oblasti znalostí s porozuměním PG českých žáků základních škol, i když některé otázky vyžadovaly další upřesnění. Studie poukázala na oblasti, kde znalosti dětí o pohybové aktivitě chybí, což naznačuje potřebu cílených intervencí ke zlepšení PG od raného věku.

Klíčová slova: fokusní skupiny, pohybová aktivita, pohybová gramotnost, CAPL-KU, mladší školní věk

Úvod

V současné době se pohybové gramotnosti (PG) v odborných kruzích dostává velké pozornosti a zájmu. Je chápána jako klíčová strategie pro pochopení celoživotní účasti jedince na pohybové aktivitě (PA) (Cairney et al., 2019). Za poslední desetiletí jsou to stovky odborných článků (Caldwell et al., 2020; Carl et al., 2023; Liu & Chen, 2021; Lundvall, 2015), které se věnují různým aspektům tohoto konceptu, v různých zemích a z různých pohledů. V neposlední řadě je v České republice snaha o porozumění konceptu a jeho následné zařazení do revizí rámcových vzdělávacích programů pro základní vzdělávání (Vlček, 2021). Je tedy na místě rozvíjet debatu nejen mezi odborníky na školství, ale celkově ve společnosti, protože se jedná o koncept

stejně významný jako jiné gramotnosti (Bunc, 2021). S ohledem na teoretický rámec PG se lze opírat zejména o kanadskou propracovanost konceptu a jejich celonárodní úsilí o jeho šíření (Gleddie & Morgan, 2021). Pokud se na problematiku zaměříme podrobněji, tak jisté prvky PG byly a jsou přítomny v kurikulu ve formě širšího cíle, čímž je rozvíjení celoživotních pohybových návyků, zdraví a pohody. V současné době revizí se již termín PG explicitně v RVP ZV vyskytuje, přičemž jde specificky o cíle zaměřené na rozvoj pohybových dovedností, určité míry fyzické zdatnosti, tělesného zdraví, ale i spolupráci mezi žáky. Ve školních vzdělávacích programech by se pak specificky mohlo objevit interdisciplinární propojení obsahu s jinými předměty v tématech jako zdraví, etika či životní prostředí. Tato interdisciplinarita může podpořit širší pojetí PG jako součásti celkové výchovy ke zdraví. Co se týká jednotlivých cílů vzdělávání v ČR ve vztahu k PG, lze vyzdvihnout rozvoj kognitivních schopností a dovedností, jako je prostorová orientace, pláno-

* Korespondenční adresa: doc. Mgr. Jana Vašíčková, Ph.D., Fakulta tělesné kultury, Univerzita Palackého v Olomouci, tř. Míru 117, 779 00 Olomouc, Česká republika, email: jana.vasickova@upol.cz

vání a strategie, které se rozvíjejí při PA, nebo více reflektovat rozvoj sociálních dovedností a spolupráce prostřednictvím týmových sportů a skupinových aktivit. Dále by se tělesná výchova mohla zaměřit nejen na rozvoj pohybových dovedností, a to i na jejich aplikaci v různých kontextech, ale i na rozvoj širších kompetencí spojených s pohybem (např. rozhodování v pohybu, emoční regulace při sportovních aktivitách aj.). Integrací nejenom fyzických, ale i emocionálních a sociálních aspektů pohybu do tělesné výchovy můžeme přispět k holistickému pojetí PG a tím i rozvoji k celoživotnímu návyku na realizaci PA.

Být pohybově gramotný je nekonečná celoživotní cesta, která vyžaduje rozvoj celostní bytosti (Liedl, 2013). A jelikož v raném věku dochází k rychlému tempu změn, je dětství kriticky důležitým obdobím pro podporu pozitivních změn v oblasti PG (Longmuir, 2013). Podpora pozitivního rozvoje PG je závislá na schopnosti přesně a spolehlivě hodnotit PG v průběhu života. S ohledem na to, že je PG vnímaná jako multidimenzionální koncept, mohou být intervence zaměřené různým směrem s ohledem na to, co můžeme měřit, např. pohybové chování (Larrinaga-Undabarrena et al., 2022), úroveň pohybové kompetence (Šeflová et al., 2022) nebo fyzickou zdatnost (Gilic et al., 2022). Hodnocení jednotlivých domén PG má smíšený charakter, přičemž nebyla identifikována jediná strategie, která by mohla přinést komplexní pozitivní výsledky u různých populací v různých prostředích. Proto Royal Bank of Canada společně s kanadskou společností Sport for Life (2023) vytvořili projekt Kanadského posuzování pohybové gramotnosti (CAPL), která se zaměřila na tyto aspekty PG: denní pohybové chování, pohybovou kompetenci, vědomosti a znalosti a na motivaci a důvěru. Pohybové chování zjišťovali pomocí krokoměrů, pohybovou kompetenci pomocí testové baterie (sedy-lehy, stisk rukou pomocí dynamometru, člunkový běh, výdrž v planku, testu agility CAMSA – The Canadian Agility and Movement Skill Assessment), motivaci a důvěru pomocí dotazníku (Hay, 1992), stejně jako znalosti (Longmuir et al., 2018). Dále odborníci shromažďovali údaje o BMI a obvodu pasu (Tremblay et al., 2018). Toto testování a skórovací systém byl vyvíjen v letech 2009-2013 pomocí expertního posuzování několika odborníky (Francis et al., 2016). Pomocí CAPL jako nástroje pro posuzování byly zjišťovány například vztahy mezi PG a plněním doporučení pro PA a sedavé chování (Belanger et al., 2018; Saunders et al., 2018), mezi tělesnou hmotností dětí a jejich PG (Delisle Nyström et al., 2018). Jelikož se v České republice používají podobné výzkumné designy a nástroje na monitorování jednotlivých komponent pohybového chování či zdatnosti, zaměřili jsme se na jeden z atributů PG, a sice na oblast kognitivní, tedy vědomosti a znalosti s porozuměním nejen o významu PA.

Dosud byly vědomosti testovány v souvislosti s výukou tělesné výchovy a znalostmi obsaženými v kurikulu u žáků převážně středních škol (Vašíčková, Góna-Lukasik, et al., 2012) nebo ve vztahu k PA (Vašíčková et al., 2016), či následně poté u vysokoškolských studentů tělesné výchovy čili budoucích učitelů (Vašíčková, Svozil, et al., 2012). Pro žáky základních škol žádný posuzovací nástroj používán zatím nebyl. S ohledem na zkušenosti kanadských odborníků jsme se rozhodli využít část CAPL-KU v oblasti kognitivní (Longmuir et al., 2018) a dotazník v naší pilotní studii ověřovali. Tento dotazník byl původně nazván Dotazník znalostí o pohybové gramotnosti (Physical Literacy Knowledge Questionnaire) a měl 19 otázek, které zahrnovaly i dotazy na zdravou stravu. V průběhu výzkumného šetření a ověřování dotazníku byla skupinou kolem Longmuirové vytvořena verze se 12 otázkami, kterou jsme se rozhodli ověřit i my. Cílem práce bylo provést překlad a kulturní adaptaci „Dotazníku znalostí o pohybové aktivitě jako součásti pohybové gramotnosti“ u dětí na 1. stupni základních škol, přičemž jsme využili metody fokusních skupin.

Metodika

Výzkumný soubor

Celkem bylo osloveno 299 dětí ze tří základních škol; z jedné školy v Libereckém kraji, jedné školy z Olomouckého a jedné ze Zlínského kraje, kde proběhla pilotní studie a ověřování pomocí dvou fokusních skupin, aby mohl být dotazník vhodně adaptován do českého prostředí. Po čištění dat výsledný soubor nakonec tvořilo 237 participantů (response rate 79,26%), kdy důvody pro vyřazení ze studie byly zejména ty, že participanté dvě a více položek v dotazníku nevyplnili. Celkově bylo vyhodnoceno 127 dotazníků od chlapců (průměrný věk $8,85 \pm 1,39$ let) a 110 dotazníků od dívek (průměrný věk $8,96 \pm 1,49$ let) z 1.–6. tříd. Do analýzy byli také zahrnuti participanté mladší než 8 let (při předběžných statistických analýzách nedošlo k významné změně ve výsledcích) a jejich podíl byl 18,9 % z celkového počtu participantů. Výzkumné šetření bylo schváleno etickou komisí Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci pod číslem 90/2024.

Adaptace dotazníku do českého prostředí

CAPL jako takový byl shledán jako vhodný nástroj pro testování jedinců ve věkové kategorii 8–12 let (Longmuir et al., 2015). Cílem kulturní adaptace je vytvoření takového dotazníku, aby bylo dosaženo shody mezi originálem a původním dotazníkem. Nejde pouze o překlad textu, ale o vytvoření srozumitelné verze založené na původním významu. Tento proces do jisté míry závisí na schopnostech vědeckých pracovníků, kteří se na adaptaci podílejí. Odborníci identifikovali 31 doporučení k mezikulturním překladům dotazní-

ku a nenašli žádný konsensus v metodologii (Epstein et al., 2015).

Rozhodli jsme se tedy pro následující postup, který je doporučován metodikou Cull et al. (2002). Nejprve byl proveden prvotní přímý překlad z anglického do českého jazyka pomocí tří jazykově vybavených odborníků (všichni s úrovní C1 v anglickém jazyce). Tyto překlady byly následně porovnány a vytvořena provizorní souhrnná verze, přičemž v případě neshody došlo k diskusi a koordinátor zajistil, aby došlo ke shodě. Tato provizorní česká verze byla následně přeložena překladatelem, jehož mateřským jazykem je angličtina a cílový jazyk ovládá na vysoké úrovni. Pokud dochází k rozdílu oproti původní anglické verzi dotazníku, je opět vyvolána diskuse mezi odborníky a překladatelem a hledá se vhodná shoda nejen po jazykové stránce, ale zejména po stránce významové. Toho bylo docíleno u otázky č. 9, kde jsou graficky znázorněny vybrané pohybové aktivity v souladu s kulturním prostředím Kanady. Z našeho pohledu byl první obrázek sněžného skútru nahrazen dítětem na snowboardu (odpovídá ročnímu období). Obrázek baseballisty jsme nahradili skákáním na trampolíně, ostatní obrázky byly ponechány (houpání na houpačce, jízda na saních, cvičení na prolézačkách, skákání přes švihadlo, plavání, inline bruslení, lyžování, jízda na kole a běh).

Tato semi-finální verze dotazníku byla nazvána *Dotazník o pohybové aktivitě (Vědomosti a znalosti jako součást pohybové gramotnosti)* a pilotně testována a ověřována. Ověřování proběhlo pomocí dvou fokusních skupin (pět participantů v každé skupině) na základních školách v Olomouckém a Zlínském kraji, kde byly provedeny s celkem deseti participanty rozhovory o jednotlivých položkách dotazníku. Rozhovory byly nahrávány a poté provedena obsahová analýza k jednotlivým otázkám v dotazníku. Testování pak probíhalo na základní škole v Libereckém kraji, kde se také po sběru dat podařilo získat i zpětnou vazbu od participantů. Zpětná vazba spočívala v brainstormingu k jednotlivým otázkám, kdy se děti vyjadřovaly jak ke srozumitelnosti otázek, vhodným či nevhodným formulacím, tak ke vnímání otázky ve vztahu k „machrování“ (pokud žák označí vysokou aktivitu), a možností odpovědí či terminologické nejasnosti pojmu „zdraví“.

Tato pilotní verze byla posléze přejmenována na „Dotazník znalostí o pohybové aktivitě jako součást pohybové gramotnosti“ tak, aby zaměření dotazníku plně korespondovalo s cílem a obsahem zjišťování.

Struktura a vyhodnocení dotazníku

V úvodu dotazníku jsou shromažďována anonymizovaná data o škole, třídě, kterou participant navštěvuje, pohlaví, měsíci a roku narození. Dále následuje upozornění, že není časový limit na odpovědi a že mají odpovídat nejlépe jak dovedou. Distribuovaný dotaz-

ník obsahuje celkem 12 otázek, přičemž vědomostní dimenze je tvořena 10 otázkami. Další 2 otázky se vztahují k sebedůvěře ve vlastní schopnosti v porovnání s ostatními jedinci. Z 10 vědomostních otázek je možné obdržet maximálně 18 bodů, přičemž 8 položek je ohodnoceno jedním bodem a 2 položky mohou nabývat až 5 bodů (žádná až 5 správných odpovědí). Položky s hodnocením 0-5 bodů jsou tyto: první položka (otázka č. 7) se týká termínu „Být zdravý je...“ a účastníci mají přiřadit všechny nabízené odpovědi, druhá položka (otázka č. 8) zase představuje odstavec s chybějícími slovy, která se mají doplnit na vhodná místa, tedy ve správném pořadí. Počet správně vyplněných slov znamená počet bodů. Otázka č. 9 se ptá na pohybové aktivity předkládané obrázkovou formou, které děti provozují, a ty zvolené mají děti zakroužkovat. Doplnující dotaz je na bezpečnost (zda musí mít ochranné pomůcky) u těch zakroužkovaných aktivit. Pokud je aspoň jedna aktivita s ochrannou pomůckou správně, připočítává se jeden bod.

Otázky vztahující se k sebedůvěře zjišťují, jak jsou participant aktivní („Ve srovnání se stejně starými dětmi, jak jsi aktivní? Zakroužkuj pouze jedno číslo.“) (označeno jako „aktivnost“) a na jaké jsou pohybové úrovni ve srovnání s ostatními („Ve srovnání se stejně starými dětmi, jak dobrý jsi sportovec? Zakroužkuj pouze jedno číslo.“) (označeno jako „sebehodnocení“). Tyto dvě otázky jsou hodnoceny na škále od 1 (se slovním doprovodem: „mnohem méně aktivní“ nebo „ostatní jsou lepší“) po 10 („mnohem více aktivní“ nebo „jsem mnohem lepší“) a do celkového skóre se nezapočítávají.

Vyhodnocení probíhalo nejprve bez ohledu na pohlaví, poté pro skupinu chlapců a dívek zvlášť. Zjišťovali jsme úspěšnost ve vědomostním testu, tedy počet správných odpovědí, a také jaká je míra asociace s věkem. Také nás zajímala úroveň sebevědomí v PA v oblasti aktivity a sebehodnocení úrovně PA (otázka na to, jak jsou dobří sportovci je nazvána jako sebehodnocení). Využili jsme základní statistické veličiny (průměr, standardní odchylka, minimum, maximum), neparametrické testy pro rozdíly mezi skupinami a Spearmanův korelační koeficient zjišťující závislost. Při zjištění statistických rozdílů byl aplikován příslušný koeficient efekt size (Sigmundová & Sigmund, 2012). Kolmogorov-Smirnov test neprokázal normální rozložení dat, a to jak u celého souboru, tak i pro jednotlivé skupiny podle pohlaví.

Výsledky

Kulturní adaptace dotazníku

Výsledky z fokusních skupin

Pilotní studie srozumitelnosti na základě dvou fokusních skupin naznačila, že zadání 8 ze 12 otázek dotazníku byly pro všechny participanty zcela srozumitelné

(Obrázek 1). Čtyři otázky se tedy jevily jako ne zcela srozumitelné, a sice otázky č. 5, č. 8, č. 9 a č. 10. Problémy byly zmiňovány u otázek č. 5 a č. 8, kdy faktickým důkazem toho jsou pak i nesprávné odpovědi. U otázky č. 5 činil problém termín „kardiorespirační zdatnost“ či „aerobní zdatnost“, ale pak v závorce je naznačeno, že „kardiorespirační zdatnost“ zahrnuje srdce–plíce, což pomáhá zadání činit srozumitelným. U otázky č. 8 pak často participantů zaměňují slova „zábava“ a „dobrá“, která z lexikologického hlediska mohou vyplnit obě volná místa v textu. Dále byly problémy u otázek č. 9 a č. 10, ale již si nevzpomínají, co bylo matoucí. Uváděli tedy nutnost si zadání přečíst vícekrát.

Výsledky diskuse participantů s výzkumníkem

U participantů z liberecké základní školy byly diskutovány následující otázky a možné odpovědi tak, že některé připomínky byly reflektovány v úpravách. Například participantů uváděli u otázek č. 2 a č. 3, že se obávají označit vysokou míru aktivity či úroveň sportování, protože by to mohlo být bráno jako „machrování“. Zadání otázky č. 4 se i pro participanty 4. třídy jevilo jako hodně obtížně formulované (zpracováno do finální verze dotazníku). Sporná byla také otázka č. 9, kdy participantů nevěděli nebo měli dilema, zda označit to, co ve skutečnosti dělají nebo to, co by dělat měli zejména, pokud se to týká nošení ochranných pomůcek. U některých obrázků v otázce č. 9 si participantů nebyli jisti obtížností cviků, které mohou být realizovány. Např. u plavání, zda plavou u břehu nebo zda se pustí

do hluboké vody (vysvětleno v diskusi výzkumníkem, že důležité je, co dělají, tedy provozování aktivity, a ne její obtížnost). U otázek č. 10 a č. 11 byla vedena diskuse participantů s výzkumníkem kolem odpovědí c) a d). U otázky č. 12 participantů namítali, že mají pouze jednu možnost volby (ponechána jedna možnost volby v souladu s kanadskou verzí).

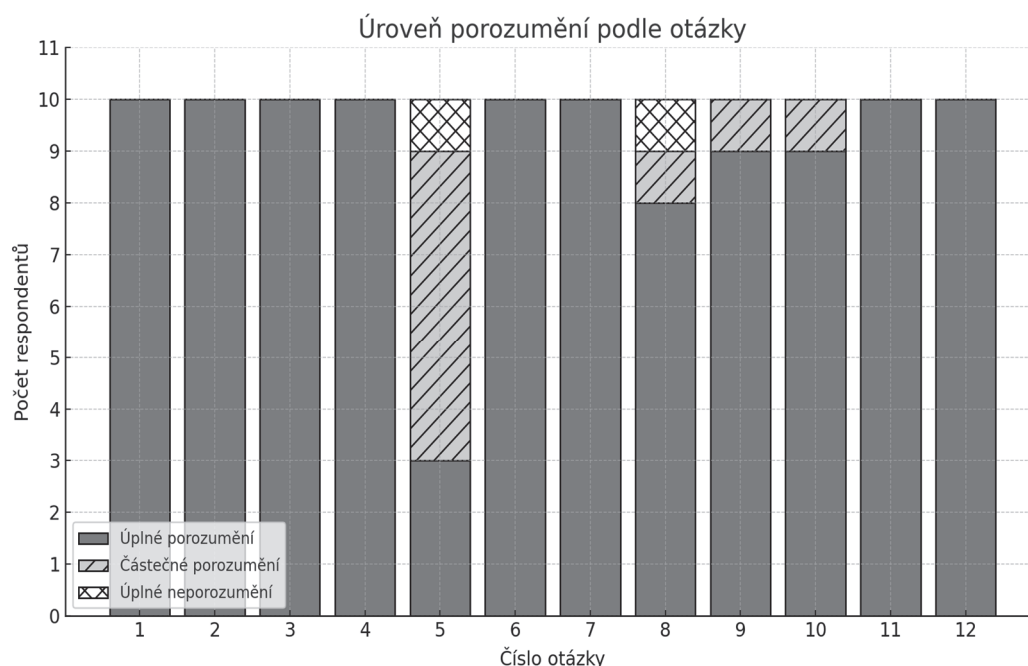
Úprava dotazníku na základě podnětů od participantů

Po fokusních rozhovorech bylo navrženo, aby došlo u otázky č. 8, kde mají participantů za úkol doplnit chybějící slova do prázdných míst v textu, ke změně. Problémová je formulace věty: „Markéta si myslí, že pohybová aktivita je _____ a také je pro ni _____.“, která u 4 participantů z fokusních skupin vedla k záměně slov „dobrá“ a „zábava“. Participantů pak upozornili na nejednoznačnost řešení, a proto mezi odborníky vznikla shoda na výměně slova „zábava“ za „bavit“ a upravit formulovanou větu na: „Markéta si myslí, že pohybová aktivita ji _____ a také je pro ni _____.“ Touto úpravou tak z lingvistického hlediska zabráníme záměně.

Dalším místem úprav jsou obrázkové odpovědi v otázce č. 9, kdy participantů navrhuje přidat nebo vyměnit obrázek kolektivního sportu. Mezi návrhy uváděli basketbal nebo fotbal a tuto úpravu jsme akceptovali a doplnili obrázek fotbalisty. Autoři překladu si rozlišení uvědomují, protože při adaptaci do českého prostředí byl obrázek baseballu nahrazen trampolínou a obrázek sněžného skútru jízdou na snowboardu. V příloze tedy uvádíme již upravený dotazník pod

Obrázek 1

Srozumitelnost jednotlivých otázek pilotovaného dotazníku

názvem „Dotazník znalostí o pohybové aktivitě jako součást pohybové gramotnosti“.

Míra znalostí o pohybových aktivitách jako součást pohybové gramotnosti

Co se týká znalostí o PA, nikdo z participantů nedosáhl 100% úspěšnosti v porozumění, přičemž úroveň byla lehce nad průměrem (Tabulka 1). Dívky jsou na tom se znalostmi o 0,12 bodů lépe, přesto rozdíl mezi chlapci a dívkami nebyl statisticky významný ($p = 0,51$). Když jsme zjišťovali korelaci mezi věkem a znalostmi, Spearmanův korelační koeficient r_{sp} dosáhl pozitivní hodnoty 0,22 na hladině významnosti $p < 0,01$. Ovšem tato míra nenaznačuje (koeficient determinace $d = 0,04$), že by se s věkem znalosti participantů o PA zlepšovaly. Slabá, ale pozitivní korelace může mít příčinu ve vyžívání dětí či ve větším zájmu o sport u starších dětí. Podobně, tj. lepší výsledky u starších dětí, zaznamenali kanadští výzkumníci při ověřování dotazníku (Longmuir et al., 2018). Můžeme apelovat na vyučující, aby alespoň základní vědomosti o pohybu a jeho významu do výuky zařazovali, nebo s dětmi probírali. Je otázkou, zda dochází k větší informovanosti žáků na druhém stupni základní školy, kde již ve větší míře působí vyučující s aprobací tělesná výchova.

Pokud se zaměříme na jednotlivé otázky v dotazníku a jejich úspěšnost (Obrázek 2), existují problematické oblasti, které se týkají množství času stráveného před monitory, počítači či na mobilech (screen time). V otázce č. 4 znalo doporučení pro sezení před monitory pouze 16,5 % participantů. Co se týká významu být zdravý, tak pouze 8 % participantů uvádělo všechny nabízené varianty a 6,7 % participantů uvedlo jednu či žádnou možnost. U otázky č. 9 narážíme na problematiku uznávání správných odpovědí, protože pouze pokud participant uvedl, že tři z PA, u kterých mají mít ochranné pomůcky, provozují a tyto pomůcky zaznačili, pak byla odpověď uznána za platnou. Což se stalo pouze v 15,2 % odpovědí. Platná odpověď za jeden bod bude ta, kde participant označí PA, kterou provozuje, a „fajfkou“ správně zvolí u provozovaných PA, je-li potřeba, ochrannou pomůcku. Pokud provozuje pouze PA, kde nejsou potřeba ochranné pomůcky, bude za to také udělen jeden bod. Nadpoloviční většina partici-

pantů ví, jak být po škole aktivní (Otázka č. 12) a znají doporučení k množství denní PA (Otázka č. 1).

Při srovnávání participantů s ostatními v oblasti aktivity a toho, jak jsou dobří sportovci (pracovně nazváno jako „sebehodnocení“) již nalézáme statisticky i věcně významné rozdíly. Chlapci se považují za více aktivní než dívky a také za lepší sportovce než dívky (Tabulka 2). Rozdíly v sebedůvěře (čili jak u aktivity, tak i v sebehodnocení) u těchto dvou skupin byly statisticky významné ($p < 0,001$) a věcná významnost pak potvrzená i malým či středním koeficientem efekt size Cohenova d . Průměrná hodnota u celého souboru v oblasti aktivity je vyšší než průměrná hodnota u celého souboru v oblasti sebehodnocení úrovně PA. Vzhledem k tomu, že aktivnost souvisí s projevem PG, můžeme usuzovat, že dochází k rozvoji PG u této skupiny participantů.

Srovnání výsledků s kanadskými participanty nelze plně realizovat, jelikož autoři (Longmuir et al., 2018) uveřejnili částečné výsledky z některých otázek, které v průběhu tvorby dotazníku testovali. Z toho, co lze dohledat a porovnat, se čeští i kanadští participanté považují za více aktivní (7,39 vs. 6,91), v sebehodnocení jsou stejně kritičtí (6,58 vs. 6,58). Význam kardiorepirační zdatnosti znalo větší procento českých participantů než kanadských (54 % vs. 48 %); jak zlepšit sportovní dovednosti vědělo více českých participantů (41 % vs. 30 %) a naopak více kanadských participantů vědělo, jak se dostat to lepší formy (29 % českých vs. 88 % kanadských participantů). Zbylé otázky byly v procesu tvorby upraveny, nebo vynechány a nemáme komparativní údaje k dispozici.

Diskuze

V předkládaném textu popisujeme proces kulturní adaptace dotazníku, který v průběhu následujících let v zahraničí prošel významnou proměnou a byl redukován. Některé položky nebyly zjištěny jako dostatečně validní a po úpravě první verze CAPL (Francis et al., 2016; Healthy Active Living and Obesity Research Group, 2013) se v současné době pracuje již s druhou verzí CAPL-2 (Healthy Active Living and Obesity Research Group, 2017). V ní již dotazník týkající se

Tabulka 1

Výsledky vědomostního testu o pohybové aktivitě a rozdíly mezi pohlavím

Skupiny	<i>n</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i> Z </i>	<i>p</i>	<i>d</i>
Dívky	110	3	14	9,70	2,21	0,66	0,51	0,09
Chlapci	127	5	14	9,58	2,11			
Všichni	237	3	14	9,64	2,15			

Poznámka: *n* = počet participantů; *Min* = minimum; *Max* = maximum; *M* = průměr; *SD* = směrodatná odchylka, *Z* = Mann-Whitney U test; *p* = statistická signifikance; *d* = Cohenovo *d*.

kognitivní dimenze není tak obsáhlý (došlo k vynechání poloviny otázek), například byly odstraněny otázky týkající se doporučeného času stráveného před obrazovkou, co znamená „být zdravý“, jak zlepšit zdatnost a otázka s obrázkem na provozování PA a bezpečnostní prvky (Gunnell, Longmuir, Barnes, et al., 2018; Gunnell, Longmuir, Woodruff, et al., 2018).

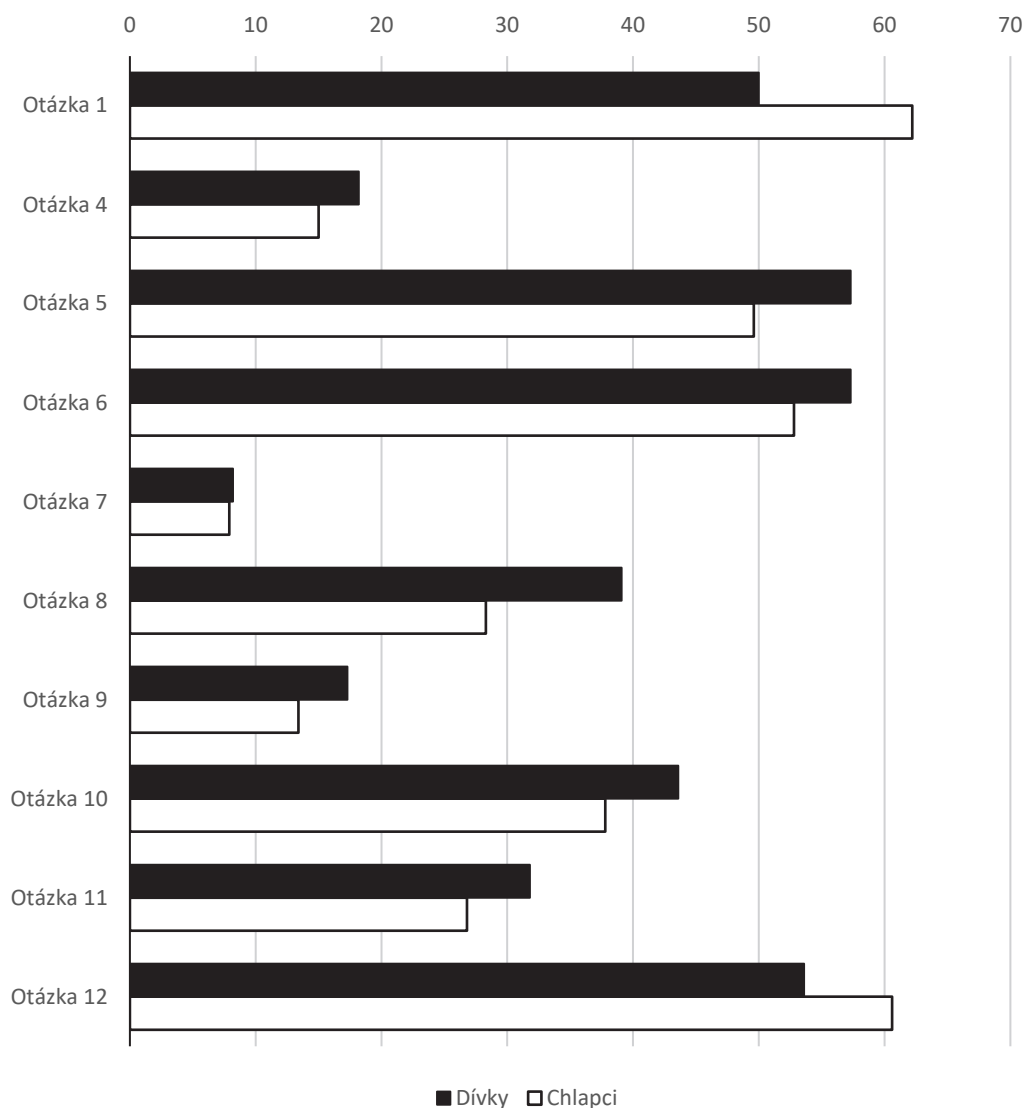
Přestože kanadský způsob posuzování PG pomocí nástroje CAPL-2 se postupně rozšiřuje a ověřuje po celém světě (Dania et al., 2020; Elsborg et al., 2021; Knisel et al., 2024), i v Kanadě se mohou obsahy vědomostních testů lišit, nejenom s ohledem na věk participantů, ale také s ohledem na provincii, která může mít rozdílná kurikula pro tělesnou výchovu (Blanchard et al., 2020). Autoři vytvořili pro svou studii téměř

nový dotazník Physical activity Questionnaire (PaQ), kde byli nuceni modifikovat původní otázky, jelikož v pre-testu žáci dosahovali velmi vysokých hodnot. Proto byla vytvořena matice nových otázek na základě kurikul daných provincií Alberta a Ontario, kde z původních 10 otázek zůstala pouze jediná.

Výsledky týkající se znalostí a porozumění v oblasti PA byly zjištěny ve shodě s týmem kolem Blacharda (2020) i Vašíčkové, Górna-Lukasik et al. (2012), kdy shodně dívky dosahovaly lepších výsledků než chlapci v jejich i naší studii. Podobných výsledků dosáhl tým kolem Tremblay (2018), který použil stejný dotazník a jejichž děti ve věku 8–12let dosahovaly průměrných výsledků $12,2 \pm 2,6$ bodů (z 18). Je tedy evidentní, že kanadské děti vykazují lepší znalosti a porozumění

Obrázek 2

Procentuální zastoupení správných odpovědí s ohledem na pohlaví participantů.

Poznámka: Otázky č. 7 a č. 8 měly celkem 5 správných odpovědí. V grafu je zahrnuto procento těch, kteří měli právě všechny správné odpovědi.

PA než české děti. Celkově znalosti v oblasti PA jsou problematické, např. ve studii Akpene Amenya et al. (2021) pouze 50,2 % dětí ve věku 8–13 let dosáhlo větší než 65 % úspěšnosti ve znalostech o PA, přičemž otázky byly součástí testování zaměřeného i na stravování. Pokud chceme zvyšovat znalosti dětí o PA, je třeba, aby i učitelé těmito znalostmi disponovali. V Anglii zjišťovali znalosti budoucích učitelů TV (Harris, 2014) pomocí dotazníku, a jako zmatené či nedostatečné se jevíly vědomosti ohledně doporučení pro PA dětí. Další studie Keatinga et al. (2009) zjistila nedostatečnou úroveň znalostí o zdravotně orientované zdatnosti na všech vzdělávacích úrovních (základní, střední i vysoké školy), přičemž zdůrazňují, že se za 20 let nic nezměnilo v informovanosti studentů. Je tedy nezbytné v přípravě učitelů i při jejich následné kontrole například na učitelských praxích zdůrazňovat nutnost s dětmi na toto téma hovořit a předávat jim vhodnou formou relevantní informace. Na druhou stranu je ze studií zřejmé, že lepší znalosti často nevedou k většímu zapojení do PA (Vašíčková, Górna-Lukasik, et al., 2012; Vašíčková et al., 2009). To je možná také důvod, proč je kognitivní doména PG nedostatečně uznávaná a nevěnuje se jí tolik výzkumné (Graudusius et al., 2023) ani vzdělávací pozornosti (Vašíčková, 2011).

Dotazník je vhodný na zjištění nedostatků ve znalostní oblasti o PA u dětí a sjednání nápravy pomocí intervence či i nějakého workshopu zaměřeného na diskusi o významu PA, doporučení, vhodných metodách či bezpečnostních upozorněních. Nebo může sloužit i vyučujícím tělesné výchovy k podpoře konceptu PG a v rámci výuky také jako upozorňování na možná rizika při nedostatečně aktivním životním stylu s přesahem do dospělého života jedinců. Součástí širšího zjišťování informací o PG pak doporučujeme pracovat již s druhou verzí CAPL-2. Práci na druhé verzi CAPL-2 je věnována celá příloha 2 (18, Suppl. 2) časopisu BMC Public Health (2018), kde dotazník a jeho dílčí části prošly změnami a ověřováním. Tato verze nástroje je

zatím v anglickém jazyce a také výzvou pro experty na oblast PG pro jeho uplatnění i v českých podmínkách.

Mnohé výzkumy naznačují pozitivní vztah mezi PA a sebevědomím u dětí ve věku 8–12 let. Pravidelná PA je spojena s vyšší úrovní sebevědomí a studijních výsledků (Batista et al., 2016). Děti s postižením, které se účastnily přizpůsobených PA (2krát týdně po dobu 8 měsíců), vykazovaly nárůst vnímané sebeúčinnosti před a po tréninku, a při srovnání s dětmi bez postižení byla jejich míra vnímání sebeúčinnosti ekvivalentní (Wickman et al., 2018). Sebeúčinnost ovlivňuje motivaci, vytrvalost a úsilí dětí při PA, přičemž vyšší sebeúčinnost souvisí s prisuzováním neúspěchu spíše nedostatku úsilí než schopnostem (Sherman & Smith, 2002). Fyzická zdatnost pozitivně souvisí s úrovní PA a nepřímo souvisí se sedavým chováním dětí. Děti s vyšší fyzickou zdatností mají tendenci být pohybově aktivnější, zatímco děti s vyšším BMI jsou méně aktivní a mají horší pohybové dovednosti (Wrotniak et al., 2006). Tato zjištění zdůrazňují význam podpory PA a rozvoje pohybových dovedností pro zvýšení sebevědomí a celkové pohody dětí.

Přestože studie přináší zajímavá zjištění, je třeba zmínit i její limity. Mezi ně patří neporozumění otázek při prvotní distribuci dotazníku, na což reagujeme jejich úpravou. Dále také byla občas nutná pomoc od výzkumníků, zejména u menších dětí, které ještě nejsou ve čtení textu dostatečně zblhlí. Upozorňujeme i na to, že výběr participantů byl záměrný na základě osobních kontaktů.

Závěry

Koncept PG se dostává do popředí jako základní prvek tělesného rozvoje, který může odůvodnit celou obsahovou náplň tělesné výchovy směrem k realizování PA v každodenním režimu. Zahrnuje celoživotní cestu rozvoje pohybových kompetencí, pohybového chování,

Tabulka 2

Výjádření aktivity a sebehodnocení v pohybových aktivitách dětí v porovnání s ostatními vzhledem k pohlaví

Otázka	Skupiny	<i>n</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i> Z </i>	<i>p</i>	<i>d</i>
Aktivnost	Dívky	110	2	10	6,87	2,09	3,63	<0,001	0,47*
	Chlapci	127	2	10	7,83	1,77			
Sebehodnocení PA	Dívky	109	1	10	5,99	2,01	3,97	<0,001	0,52**
	Chlapci	126	1	10	7,10	1,93			
Skupina	Otázka								
Všichni	Aktivnost	237	2	10	7,39	1,98			
	Sebehodnocení PA	235	1	10	6,58	2,04			

Poznámka: *n* = počet participantů; *Min* = minimum; *Max* = maximum; *M* = průměr; *SD* = směrodatná odchylka, *Z* = Mann-Whitney U test; *p* = statistická signifikance; *d* = Cohenovo *d*; * malý efekt; ** střední efekt.

znalostí, sebedůvěry a motivace k PA. Rané dětství je pro podporu PG obzvláště důležité vzhledem k rychlým vývojovým změnám, ke kterým v tomto období dochází.

Přesné hodnocení PG je zásadní pro řízení intervencí. Vícerozměrná povaha PG vyžaduje různé nástroje hodnocení, jako je například Canadian Assessment of Physical Literacy (CAPL), který hodnotí pohybové chování, pohybové kompetence a znalosti. Tyto nástroje pomáhají stanovit vztahy mezi PG a různými zdravotními a behaviorálními výsledky a poskytují poznatky o tom, jak zlepšit PG u různých populací.

Kulturní adaptace nástrojů pro hodnocení PG různým kontextům je nezbytné pro zajištění jejich relevance a přesnosti. V této studii byl CAPL-KU orientovaný na kognitivní doménu adaptován na české prostředí u dětí na prvním stupni základní školy. Proces adaptace zahrnoval pečlivý překlad a validaci, aby bylo zajištěno, že nástroj je kulturně vhodný a zároveň srozumitelný pro děti ve věkové skupině 8–12 let. Studie zjistila, že děti na základních školách mají sice průměrnou úroveň znalostí o PA, ale existují značné mezery v porozumění doporučením ohledně času stráveného u obrazovek a bezpečnostních postupů při PA. Kromě toho se chlapci obecně hodnotili jako aktivnější a lepší sportovci než dívky, což naznačují rozdíly v sebevědomí související s PA. Tato zjištění poukazují na oblasti, ve kterých by mohly být prospěšné vzdělávací intervence.

Studie zdůrazňuje potřebu dalšího výzkumu s využitím pokročilejších nástrojů, jako je CAPL-2, které prošly rozsáhlou validací a zdokonalením. Tyto nástroje mohou poskytnout komplexnější porozumění PG a pomoci identifikovat konkrétní oblasti, které je třeba zlepšit v učebních plánech tělesné výchovy, konkrétně například naplňovat i znalostní složku v tělesné výchově, a intervencích v oblasti veřejného zdraví.

Reference

- Akpene Ameyia, P. C., Annan, R. A., Apprey, C., & Agbley, E. N. (2021). The relationship between nutrition and physical activity knowledge and body mass index-for-age of school-aged children in selected schools in Ghana. *Heliyon*, 7(11), Article e08298. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2021.e08298>
- Batista, M., Cubo, D. S., Honório, S., & Martins, J. (2016). The practice of physical activity related to self-esteem and academic performance in students of basic education. *Journal of Human Sport and Exercise*, 11(2), 297–310. <https://doi.org/10.14198/jhse.2016.112.03>
- Belanger, K., Barnes, J. D., Longmuir, P. E., Anderson, K. D., Bruner, B., Copeland, J. L., Gregg, M. J., Hall, N., Kolen, A. M., Lane, K. N., Law, B., MacDonald, D. J., Martin, L. J., Saunders, T. J., Sheehan, D., Stone, M., Woodruff, S. J., & Tremblay, M. S. (2018). The relationship between physical literacy scores and adherence to Canadian physical activity and sedentary behaviour guidelines. *BMC Public Health*, 18(Suppl. 2), Article 1042. <https://doi.org/10.1186/s12889-018-5897-4>
- Blanchard, J., Van Wyk, N., Ertel, E., Alpous, A., & Longmuir, P. E. (2020). Canadian Assessment of Physical Literacy in grades 7-9 (12-16 years): Preliminary validity and descriptive results. *Journal of Sports Sciences*, 38(2), 177–186. <https://doi.org/10.1080/02640414.2019.1689076>
- Bunc, V. (2021). Pohybová gramotnost – minulost a současnost. *Gramotnost, pregramotnost a vzdělávání*, 5(2), 7–16.
- Cairney, J., Dudley, D., Kwan, M., Bulten, R., & Kriellaars, D. (2019). Physical literacy, physical activity and health: Toward an evidence-informed conceptual model. *Sports Medicine*, 49(3), 371–383. <https://doi.org/10.1007/s40279-019-01063-3>
- Caldwell, H. A. T., Di Cristofaro, N. A., Cairney, J., Bray, S. R., MacDonald, M. J., & Timmons, B. W. (2020). Physical literacy, physical activity, and health indicators in school-age children. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(15), Article 5367. <https://www.mdpi.com/1660-4601/17/15/5367>
- Carl, J., Bryant, A. S., Edwards, L. C., Bartle, G., Birch, J. E., Christodoulides, E., Emeljanovas, A., Fröberg, A., Gandrieau, J., Gilic, B., van Hilvoorde, I., Holler, P., Ionomescu, T. M., Jaunig, J., Laudanska-Krzeminska, I., Lundvall, S., De Martelaer, K., Martins, J., Mieziene, B.,... Elsberg, P. (2023). Physical literacy in Europe: The current state of implementation in research, practice, and policy. *Journal of Exercise Science & Fitness*, 21(1), 165–176. <https://doi.org/10.1016/j.jesf.2022.12.003>
- Cull, A., Sprangers, M., Bjordal, K., Aaronson, N., West, K., & Bottomley, A. (2002). *EORTC quality of life group. Translation procedure*. EORTC.
- Dania, A., Kaioglou, V., & Venetsanou, F. (2020). Validation of the Canadian Assessment of Physical Literacy for Greek children: Understanding assessment in response to culture and pedagogy. *European Physical Education Review*, 26(4), 903–919. <https://doi.org/10.1177/1356336X20904079>
- Delisle Nyström, C., Traversy, G., Barnes, J. D., Chaput, J.-P., Longmuir, P. E., & Tremblay, M. S. (2018). Associations between domains of physical literacy by weight status in 8- to 12-year-old Canadian children. *BMC Public Health*, 18(Suppl. 2), Article 1043. <https://doi.org/10.1186/s12889-018-5898-3>
- Elsberg, P., Melby, P. S., Kurtzhals, M., Tremblay, M. S., Nielsen, G., & Bentsen, P. (2021). Translation and validation of the Canadian Assessment of Physical Literacy-2 in a Danish sample. *BMC Public Health*, 21(1), Article 2236. <https://doi.org/10.1186/s12889-021-12301-7>
- Epstein, J., Santo, R. M., & Guillemin, F. (2015). A review of guidelines for cross-cultural adaptation of questionnaires could not bring out a consensus. *Journal of Clinical Epidemiology*, 68(4), 435–441. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.jclinepi.2014.11.021>
- Francis, C. E., Longmuir, P. E., Boyer, C., Andersen, L. B., Barnes, J. D., Boiarskaia, E., Cairney, J., Faigenbaum, A. D., & Faulkner, G. (2016). The Canadian Assessment of Physical Literacy: Development of a model of children's capacity for a healthy, active lifestyle through a Delphi process. *Journal of Physical Activity and Health*, 13(2), 214–222. <https://doi.org/10.1123/jpah.2014-0597>
- Gilic, B., Malovic, P., Sunda, M., Maras, N., & Zenic, N. (2022). Adolescents with higher cognitive and affective domains of physical literacy possess better physical fitness: The importance of developing the concept of physical literacy in high

- schools. *Children*, 9(6), Article 796. <https://doi.org/10.3390/children9060796>
- Gleddie, D. L., & Morgan, A. (2021). Physical literacy praxis: A theoretical framework for transformative physical education. *Prospects*, 50(1), 31–53. <https://doi.org/10.1007/s11125-020-09481-2>
- Graudusius, M., Wessely, S., Klaudius, M., & Joisten, C. (2023). Definitions and assessments of physical literacy among children and youth: A scoping review. *BMC Public Health*, 23(1), Article 1746. <https://doi.org/10.1186/s12889-023-16680-x>
- Gunnell, K. E., Longmuir, P. E., Barnes, J. D., Belanger, K., & Tremblay, M. S. (2018). Refining the Canadian Assessment of Physical Literacy based on theory and factor analyses. *BMC Public Health*, 18(Suppl. 2), Article 1044. <https://doi.org/10.1186/s12889-018-5899-2>
- Gunnell, K. E., Longmuir, P. E., Woodruff, S. J., Barnes, J. D., Belanger, K., & Tremblay, M. S. (2018). Revising the motivation and confidence domain of the Canadian assessment of physical literacy. *BMC Public Health*, 18(2), Article 1045. <https://doi.org/10.1186/s12889-018-5900-0>
- Harris, J. (2014). Physical education teacher education students' knowledge, perceptions and experiences of promoting healthy, active lifestyles in secondary schools. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 19(5), 466–480. <https://doi.org/10.1080/17408989.2013.769506>
- Hay, J. A. (1992). Adequacy in and predilection for physical activity in children. *Clinical Journal of Sport Medicine*, 2(3), 192–201. https://journals.lww.com/cjsportsmed/fulltext/1992/07000/adequacy_in_and_predilection_for_physical_activity.7.aspx
- Healthy Active Living and Obesity Research Group. (2013). *Canadian Assessment of Physical Literacy: Manual for test administration*. Author.
- Healthy Active Living and Obesity Research Group. (2017). *Canadian Assessment of Physical Literacy: Manual for test administration* (2nd ed.). Author.
- Keating, X. D., Harrison, L., Li, C., Ping, X., Lambdin, D., Dauenhauer, B., Rotich, W., & Piñero, J. C. (2009). An analysis of research on student health-related fitness knowledge in K-16 physical education programs. *Journal of Teaching in Physical Education*, 28(3), 333–349. <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=s3h&AN=42734550&lang=cs&site=ehost-live>
- Knisel, E., Bremer, M., Nałęcz, H., Wascher, L., & Laudańska-Krzemińska, I. (2024). Validation of the Canadian Assessment of Physical Literacy – CAPL-2 Questionnaire for German and Polish school children. *Physical Culture and Sport. Studies and Research*, 104, 1–14. <https://doi.org/10.2478/pcssr-2024-0014>
- Larrinaga-Undabarrena, A., Albisua, N., Río, X., Angulo-Garay, G., González-Santamaria, X., Etxeberria Atxa, I., Martínez de Lahidalga Aguirre, G., Ruiz de Azua Larrinaga, M., Martínez Aguirre-Betolaza, A., Gorostegi-Anduaga, I., Maldonado-Martín, S., Aldaz Arregui, J., Guerra-Balic, M., Bringas, M., Sánchez Isla, J. R., & Coca, A. (2022). Level of physical activity, sedentary behavior, and sleep in the child and adolescent population in the autonomous community of the Basque country (6-17 years old): Protocol for the Mugikertu Study. *JMIR Research Protocol*, 11(3), Article e31325. <https://doi.org/10.2196/31325>
- Liedl, R. (2013). A holistic approach to supporting physical literacy. *Physical & Health Education Journal*, 79(2), 19.
- Liu, Y., & Chen, S. (2021). Physical literacy in children and adolescents: Definitions, assessments, and interventions. *European Physical Education Review*, 27(1), 96–112. <https://doi.org/10.1177/1356336x20925502>
- Longmuir, P. E. (2013). Understanding the physical literacy journey of children: The Canadian Assessment of Physical Literacy. *ICSSPE Bulletin*, 65, 276–282.
- Longmuir, P. E., Boyer, C., Lloyd, M., Yang, Y., Boiarskaia, E., Zhu, W., & Tremblay, M. S. (2015). The Canadian Assessment of Physical Literacy: Methods for children in grades 4 to 6 (8 to 12 years). *BMC Public Health*, 15(1), Article 767. <https://doi.org/10.1186/s12889-015-2106-6>
- Longmuir, P. E., Woodruff, S. J., Boyer, C., Lloyd, M., & Tremblay, M. S. (2018). Physical Literacy Knowledge Questionnaire: Feasibility, validity, and reliability for Canadian children aged 8 to 12 years. *BMC Public Health*, 18(Suppl 2), Article 1035. <https://doi.org/10.1186/s12889-018-5890-y>
- Lundvall, S. (2015). Physical literacy in the field of physical education – A challenge and a possibility. *Journal of Sport and Health Science*, 4(2), 113–118. <https://doi.org/10.1016/j.jshs.2015.02.001>
- Saunders, T. J., MacDonald, D. J., Copeland, J. L., Longmuir, P. E., Barnes, J. D., Belanger, K., Bruner, B., Gregg, M. J., Hall, N., Kolen, A. M., Law, B., Martin, L. J., Sheehan, D., Stone, M. R., Woodruff, S. J., & Tremblay, M. S. (2018). The relationship between sedentary behaviour and physical literacy in Canadian children: A cross-sectional analysis from the RBC-CAPL Learn to Play study. *BMC Public Health*, 18(Suppl. 2), Article 1037. <https://doi.org/10.1186/s12889-018-5892-9>
- Sherman, N. W., & Smith, C. A. (2002). Motivation, attributions, and self-efficacy in children. *Journal of Physical Education, Recreation and Dance*, 73(3), 10, 13.
- Sigmundová, D., & Sigmund, E. (2012). Statistická a věcná významnost a použití koeficientů „effect size“ při hodnocení dat o pohybové aktivitě. *Tělesná kultura*, 35(1), 55–72. <https://doi.org/10.5507/tk.2012.004>
- Sport for Life. (2023). *RBC Learn to Play*. Autor. <https://sportforlife.ca/project-en/rbc-learn-to-play/>
- Šeflová, I., Vašíčková, J., Kalfit, L., & Suchomel, A. (2022). Current approaches to motor competence assessment in school-age children. *Physical Activity Review*, 10(2), 39–50. <https://doi.org/10.16926/par.2022.10.20>
- Tremblay, M. S., Longmuir, P. E., Barnes, J. D., Belanger, K., Anderson, K. D., Bruner, B., Copeland, J. L., Delisle Nyström, C., Gregg, M. J., Hall, N., Kolen, A. M., Lane, K. N., Law, B., MacDonald, D. J., Martin, L. J., Saunders, T. J., Sheehan, D., Stone, M. R., & Woodruff, S. J. (2018). Physical literacy levels of Canadian children aged 8–12 years: Descriptive and normative results from the RBC Learn to Play–CAPL project. *BMC Public Health*, 18(2), Article 1036. <https://doi.org/10.1186/s12889-018-5891-x>
- Vašíčková, J. (2011). Kognitivní dimenze ve školní tělesné výchově v ČR a v Polsku: Výzva pro školní vzdělávací programy. In P. Krška (Ed.), *Tělesná výchova a sport na školách* (pp. 70–75). Verbum.
- Vašíčková, J., Góna-Lukasik, K., Groffik, D., Frömel, K., Skalik, K., Svozil, Z., & Wąsowicz, W. (2012). Knowledge in adolescent girls and boys related to physically active and healthy lifestyle. *Acta Palackiana Universitatis Olomucensis. Gymnica*, 42(1), 27–33. <http://www.gymnica.upol.cz/index.php/gymnica/article/view/319/203>
- Vašíčková, J., Chmelík, F., & Frömel, K. (2016). Association between performed physical activity and knowledge of healthy lifestyle in 15-16-year old students. In *1st FIEP Afro-European Congress. Proceedings*. (pp. 249-254). END s.r.o.

- Vašíčková, J., Chmelík, F., Frömel, K., & Neuls, F. (2009). Vztah mezi vědomostmi o problematice pohybové aktivity a realizovanou pohybovou aktivitou u středoškolských studentů. *Tělesná kultura*, 32(2), 33-44.
- Vašíčková, J., Svozil, Z., Nykodým, J., Lukavská, M., & Bláha, L. (2012). Knowledge about physical activity and health in undergraduate preparation of physical education teachers at Czech universities. In J. Vašíčková & B. Antala (Eds.), *Professionals and volunteers in sport and Physical Education* (pp. 45–50). END, s.r.o.
- Vlček, P. (2021). K revizi koncepce tělesné výchovy v České republice – směřování k pohybové gramotnosti. *Gramotnost, pregramotnost a vzdělávání*, 5(2), 51–66.
- Wickman, K., Nordlund, M., & Holm, C. (2018). The relationship between physical activity and self-efficacy in children with disabilities. In F. Kiuppis (Ed.), *Sport and Disability* (pp. 50-63). Routledge.
- Wrotniak, B. H., Epstein, L. H., Dorn, J. M., Jones, K. E., & Kondilis, V. A. (2006). The relationship between motor proficiency and physical activity in children. *Pediatrics*, 118(6), e1758-e1765. <https://doi.org/10.1542/peds.2006-0742>

Cultural adaptation of Physical Literacy Knowledge Questionnaire: a pilot study in primary school children

Background: The importance of physical literacy has been highlighted by numerous studies and initiatives around the world. The approach to physical literacy is discussed especially in Anglo-Saxon countries, and the multidimensional nature of physical literacy is emphasized by assessing areas such as everyday physically active behaviour, physical competence, and the knowledge and confidence required for active participation in physical activities.

Objective: The aim of the study was to culturally adapt and validate the Canadian Assessment of Physical Literacy – Knowledge Understanding (CAPL-KU) questionnaire for the evaluation of the cognitive area of physical literacy, specifically knowledge and understanding of physical activity, in primary school pupils in the Czech Republic.

Methods: A total of 237 children aged 8–12 from three schools in different regions of the Czech Republic participated in the study. The CAPL-KU questionnaire was first translated by 3 independent experts with back translation into English and then culturally adapted in the discussion. It was then piloted and validated using focus groups. The evaluation of the responses was carried out through statistical procedures, including the use of nonparametric tests and Spearman correlation, to evaluate the relationship between age, gender, and knowledge of physical activity.

Results: The cultural adaptation and translation process showed that 8 out of 12 questions were well understood by most children. However, some terms and formulations caused difficulties especially for younger children that is why there were amended. The overall level of knowledge was slightly above average, no pupil achieved a perfect result. Girls performed slightly better than boys, but the difference was not statistically significant. Age showed a weak positive correlation with knowledge, suggesting only a slight increase in comprehension with the age of the children. **Conclusions:** The modified questionnaire proved to be a valuable tool for assessing the physical literacy of Czech primary school pupils, although some questions required further clarification. The study highlighted areas where children's knowledge of physical activity is lacking, suggesting the need for targeted interventions to improve physical literacy from an early age.

Keywords: focus group, physical activity, physical literacy, CAPL-KU, primary school pupils

Příloha 1

Původní verze dotazníku v anglickém jazyce

Physical Activity Questionnaire

(Canadian Assessment of Physical Literacy)

What school grade are you in:

1 2 3 4 5 6 7 8 (please circle one)

Are you a: boy girl (please circle one)

What month is your birthday: (please circle one)

Jan Feb Mar Apr May Jun Jul Aug Sept Oct Nov Dec

How old are you:

5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

(please circle one)

In this project, when we talk about physical activity, we mean when you are moving around, playing or exercising. Physical activity is any activity that makes your heart beat faster or makes you get out of breath some of the time.

Why are we asking you these questions? We want to know what kids like you think about physical activity, sports and exercise.

Please remember:

- ☺ There are no right or wrong answers. We only want to know what you think.
- ☺ If you do not know an answer, please write your best guess.
- ☺ There is no time limit, so please take all the time you need.

1. How many minutes each day should you and other children do physical activities that make your heart beat faster and make you breathe faster, like walking fast or running? Count the time you should be active at school and also the time you should be active at home or in your neighbourhood.
 - a) 10 minutes
 - b) 20 minutes
 - c) 30 minutes
 - d) 60 minutes or 1 hour

2. Compared to other kids your age, how active are you? (circle one number)

A lot less active	Same	A lot more active
1 2 3 4	5 6 7 8	9 10

3. Compared to other kids your age, how good are you at sports or skills? (circle one number)

Others are better	Same	I'm a lot better
1 2 3 4	5 6 7 8	9 10

4. Sometimes children watch television, play video games or play on the computer or on their smart phone. What is the most time that children should look at a screen each day? Do not count the time that you have to look at a screen to do your homework.
 - a) 30 minutes
 - b) 60 minutes or 1 hour
 - c) 2 hours
 - d) 4 hours

5. There are many different kinds of fitness. One type is called endurance fitness or aerobic fitness or cardiorespiratory fitness. Cardiorespiratory fitness means... (circle the right answer)
 - a) How well the muscles can push, pull or stretch.
 - b) How well the heart can pump blood and the lungs can provide oxygen.
 - c) Having a healthy weight for our height.
 - d) Our ability to do sports that we like.

6. Muscular strength or muscular endurance means... (circle the right answer)
 - a) How well the muscles can push, pull or stretch.
 - b) How well the heart can pump blood and the lungs can provide oxygen.
 - c) Having a healthy weight for our height.
 - d) Our ability to do sports that we like.

7. Draw a line to all the words you think describe what "Healthy" means.

Being skinny

looking good

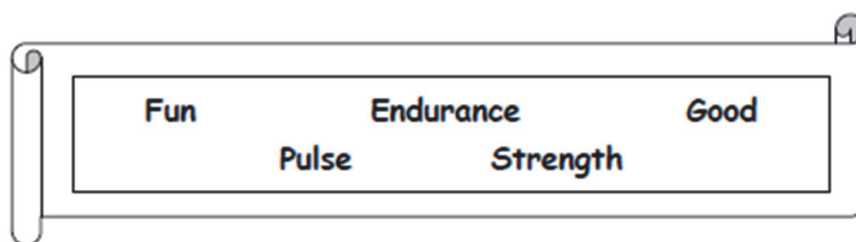
Eating well

feeling good

Not being sick

8. This story about Sally is missing some words. Fill in the missing words below.
Each word can only be used to fill one blank space in the story.

Sally tries to be active every day. Running every day is good for her heart and lungs.
Sally thinks that physical activity is _____ and is also _____
for her. At her sport team's practice she does more running to improve her
_____. The team also does exercises like push-ups and sit-ups that
increase her _____. After exercising, she checks her heart rate
which is also called a _____.

9. **Circle** each activity that you do. If you always or almost always wear safety gear (like helmet or shin pads) when you do the activity, add a check mark inside the circle.

10. If you wanted to **GET BETTER AT A SPORT SKILL** like kicking and catching a ball, what would be the best thing to do?

(circle one answer)

- a) Read a book about kicking and catching a ball
- b) Wait until you get older
- c) Try exercising or being active a lot more
- d) Watch a video, take a lesson or have a coach teach you how to kick and catch

11. If you wanted to **GET IN BETTER SHAPE**, what would be the best thing to do?

(circle one answer)

- a) Read a book about getting in shape
- b) Wait until you get older
- c) Try exercising or being active a lot more
- d) Watch a video, take a lesson or have a coach teach you how to get in shape

12. If you were allowed to pick what you do after school, which activity would you pick? (circle only one activity)

Play video/computer games

Read

Do homework

Play outside with my friends

Go to my sports team's practice

Walk my dog

Chat with friends online

Watch television

Příloha 2

Výsledný, upravený a kulturně adaptovaný Dotazník znalostí o pohybové aktivitě jako součást pohybové gramotnosti

Dotazník znalostí o pohybové aktivitě (jako součást pohybové gramotnosti)

Do jaké třídy chodíš?

1 2 3 4 5 6 7 8 (zakroužkuj jedno číslo)

Jsi: chlapec dívka (zakroužkuj)

Ve kterém měsíci máš narozeniny: (zakroužkuj jeden měsíc)

Leden Únor Březen Duben Květen Červen Červenec
 Srpen Září Říjen Listopad Prosinec

Kolik je ti roků? (zakroužkuj jedno číslo)

5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

V tomto dotazníku, když mluvíme o pohybových aktivitách, máme na mysli, že běháš, hraješ si nebo cvičíš. Pohybová aktivita je jakákoliv aktivita, kdy ti srdce bije rychleji nebo když se někdy zadýcháš.

Proč se tě ptáme na tyto otázky? Chceme vědět, co si děti jako ty myslí o pohybových aktivitách, sportu a cvičení.

Prosím, pamatuj si:

- ☺ Neexistují ani správné ani špatné odpovědi. Chceme pouze vědět, co si myslíš.
- ☺ Pokud neznáš odpověď, napiš svůj nejlepší tip.
- ☺ Není žádný časový limit, takže se nemusíš stresovat a využij času, kolik potřebuješ.

1. Kolik minut každý den bys měl/a, a i ostatní děti, provádět pohybové aktivity takové, že ti bije rychle srdce a rychleji dýcháš, jako je rychlá chůze nebo běh? Spočítej čas, ve kterém bys měl být aktivní - ve škole, doma či venku.
 - a) 10 minut
 - b) 20 minut
 - c) 30 minut
 - d) 60 minut nebo 1 hodina

2. Ve srovnání se stejně starými dětmi, jak jsi aktivní (zakroužkuj pouze jedno číslo)?

Mnohem méně aktivní				Stejně aktivní			Mnohem více aktivní		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

3. Ve srovnání se stejně starými dětmi, jak dobrý jsi ve sportu? (zakroužkuj pouze jedno číslo)

Ostatní jsou lepší			Stejně				Jsem mnohem lepší		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

4. Někdy se děti dívají na televizi, hrají video hry nebo hrají na počítači nebo na chytrém telefonu. Kolik času nejvíce by měly děti takto trávit každý den? Nepočítej čas, který musíš trávit u počítače, abys udělal/a domácí úkoly.
 - a) 30 minut
 - b) 60 minut nebo hodinu
 - c) 2 hodiny
 - d) 4 hodiny

5. Existuje mnoho druhů zdatnosti. Jeden z nich se nazývá vytrvalostní zdatnost neboli kardiorespirační zdatnost či aerobní zdatnost. Kardiorespirační zdatnost (zahrnuje srdce-plíce) znamená... (zakroužkuj správnou odpověď)
 - a) Jak dobře se svaly mohou napínat, smršťovat či protahovat.
 - b) Jak dobře srdce pumpuje krev a plíce mohou poskytovat kyslík.
 - c) Mít přiměřenou hmotnost ke své výšce.
 - d) Schopnost dělat sporty, které tě baví.

6. Svalová síla nebo svalová výdrž znamená... (zakroužkuj správnou odpověď)
 - a) Jak dobře se svaly mohou napínat, smršťovat či protahovat.
 - b) Jak dobře srdce pumpuje krev a plíce mohou poskytovat kyslík.
 - c) Mít přiměřenou hmotnost ke své výšce.
 - d) Schopnost dělat sporty, které tě baví.

7. Spoj čarou všechna slovíčka, která si myslíš, že popisují „Být zdravý znamená...“

Být hubený

Správně jíst

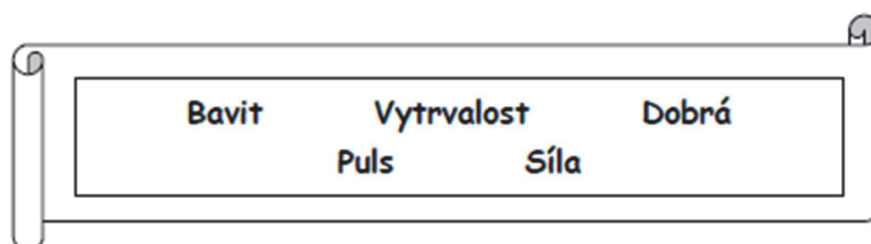

Nebýt nemocný

vypadat dobře

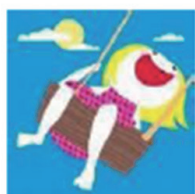
cítit se dobře

8. V tomto příběhu o Markétě chybějí některá slova. Doplň vhodná slova z rámečku do textu. Každé slovo může být použito pouze jednou tak, aby příběh dával smysl.

Markéta se snaží být aktivní každý den. Každodenní běhání je dobré pro její srdce a plíce. Markéta si myslí, že pohybová aktivita ji _____ a je také pro ni _____. Na tréninku jejího sportovního oddílu Markéta běhá ještě více, aby si zlepšila svou _____. Na tréninku také dělají kliky a sedy-lehy, které zvyšují její _____. Po cvičení si kontroluje svůj srdeční tep, kterému se také někdy říká _____.

9. **Zakroužkuj** každou aktivitu, kterou děláš. Pokud vždy nebo téměř vždy nosíš ochranné pomůcky (jako je helma nebo chrániče) při daném sportu, přidej ještě do kroužku fajfku.

10. Pokud se chceš zlepšit ve sportovních dovednostech jako je kopání nebo chytání míče, co by bylo nejlepší udělat?

(zakroužkuj jednu odpověď)

- a) přečíst si knihu o kopání a chytání míče
- b) počkat, až budeš starší
- c) zkoušet cvičit nebo být mnohem více aktivní
- d) podívat se na video, vzít si lekci nebo trenéra, který tě naučí kopat a chytat

11. Pokud se chceš dostat do lepší formy, co by bylo nejlepší udělat?

(zakroužkuj jednu odpověď)

- a) přečíst knihu, jak se dostat do formy
- b) počkat, až budeš starší
- c) zkoušet cvičit nebo být mnohem více aktivní
- d) podívat se na video, vzít si lekci nebo trenéra, který tě naučí, jak se dostat do formy

12. Pokud by sis mohl/a vybrat, co budeš dělat po škole, jakou aktivitu by sis vybral/a? (zakroužkuj jednu činnost)

Hrát videohry /počítačové hry

Číst si

Dělat domácí úkoly

Hrát si venku s kamarády

Jít na trénink

Vyvenčit psa

Chatovat s kamarády

Sledovat televizi